

МУҒАЛЛИМ ХАМ ҮЗЛИКСИЗ БИЛИМЛЕНДИРИҶ

ISSN 2181-7138

№ 1-1 2020 жыл

Илимий-методикалық журнал

Редактор:
А. Тилегенов

Редколлегия ағзалары:

Мақсет АЙЫМБЕТОВ
Нағмет АЙЫМБЕТОВ
Аманжол АЯПОВ
Өсербай ӘЛЕЎОВ
Байрамбай ӨТЕМУРАТОВ
Қадирбай БЕКТУРДИЕВ
Асқар ДЖУМАШЕВ
Амангелди КАМАЛОВ
Сарсен КАЗАХБАЕВ
Сабит НУРЖАНОВ
Уролбой МИРСАНОВ
Айдын СУЛТАНОВА
Норбек ТАЙЛАКОВ
Тажибай УТЕБАЕВ
Бекзод ХОДЖАЕВ
Гулрухсор ЭРТАШЕВА

Шөлкемлестіріушілер:
Қарақалпақстан Республикасы
Халық билимлендириу
Министрлиги, ӨЗПИИИ
Қарақалпақстан филиалы

Өзбекстан Республикасы
Министрлер Кабинети
жанындағы Жоқарғы
Аттестация Комиссиясы
Президиумының 25.10.2007
жыл (№138) қарары менен
дизимге алынды

Қарақалпақстан Баспа сөз хәм
хабар агентлиги тәрәпинен 2007-
жылы 5-мартта дизимге алынды
№ОА-044-санлы гуўалық
берилген.

Мәнзил: Нөкис қаласы,
Ерназар Алакөз көшеси №54
Тел.: 224-23-00
e-mail: uzniipnkkf@umail.uz,
mugallim-pednauk@umail.uz
www.mugallim-uzliksiz-bilim.uz

Журналға келген мақалаларға жууан қайтарылмайды, журналда жарияланған мақалалардан алынған үзиндилер «Мугаллим хәм узликсиз билимлендириу» журналынан алынды, деп көрсетилицуи шәрт. Журналға 5-6 бет көлеминдеги материаллар еки интервалда TIMES NEW ROMAN шрифтинде электрон версиясы менен бирге қабыл етиледи. Мақалада келтирилген маглыұматларға автор жууанкер.

МАЗМУНЫ

ТИЛ ҲАМ АДЕБИЯТ

Бурханов А.А. Лингвистические особенности русского просторечия	4
--	---

ПЕДАГОГИКА, ПСИХОЛОГИЯ

Абдуллаев А.А. Халқ ўйинларидан фойдаланиш ўқувчиларни баркамол қилиб тарбиялаш йўллари	10
Вайсова Ё.М. Баркамол шахс тарбиясини ташкил этишда педагогик технологияларнинг ўрни	13
Ўтаев А.Й. Интеграцияли таълим имкониятлари	16
Ахмадалиев Б.С., Матмуродов А.К.Талабаларнинг технология фанларни ўқитилиши самарадорлигини ошириш йўллари	19
Абдурахманова Ж.Н. Инновацион тажриба майдони – “мактаб–лаборатория”нинг таълим тизимидаги ўрни	22
Кадинова Х.А. Бўлажак ўқитувчиларда халқ оғзаки ижоди асосида ўқувчиларни маънавий –ахлоқий тарбиялаш фаолияти ва касбий муҳим сифатлари	26
Абдиримова И.К. “Педагогик таълим инновацион кластери” - мақсадлар умумийлиги ва манфаатлар хусусийлиги ҳақида	31
Кошанова Н. М. Синф мураббийлари фаолияти самарадорлигини оширишда педагогик таълим кластерининг ўрни	35
Тилакова М.А., Эшманова Н.Н. Креативлик қобилиятини ривожлантириш механизмлари	42
Тоштемирова С.А. “Мактаб-лаборатория” инновацион тажриба-синов майдончаларида “иктидор” лойиҳасини шакллантириш механизмлари	46
Ходжамқулов У.Н. “Мактаб - лаборатория” инновацион тажриба майдончаси	53
Тоштемирова С.А. Таълим сифати самарадорлигини оширишда инновацион ғояларнинг аҳамияти	56
Умарова З.А. Педагогик жараёнда зиддиятларнинг олдини олиш ва ҳал қилиш имкониятлари	62
Мусурманов Р., Қодинова Х.А. Оилада фарзанд тарбияси муаммолари	66
Жуманова Ф.У. Ёшларда ватанпарварлик ҳисларини шакллантириш усуллари	68
Шернаев А.Ў. География дарсларида самарадорлигини оширишда хариталардан фойдаланишнинг аҳамияти	71
Эрназарова Г.О. Акмеологик ёндашув таълим жараёнини ривожлантириш сифатида	75
Якубова М.Ю. Умумтаълим мактаблари ўқувчиларида креативлиқни такомиллаштириш	78
Утаев А.Й., Бурханов А.А. Функция учителя на уроках русского языка в узбекской школе	81
Абдулахатов А.Р., Худойберганов. Ж.С., Қурбонова М.Э. Образовательный кластер - как ресурс инновационного развития региона	84
Исламова М.Ш. Место психологических услуг в личном развитии	89
Абдужалилова Ш.А. Трансформация принципов семейного воспитания	91

МИЛЛИЙ ИДЕЯ ҲАМ РУЎХИЙЛИК ТИЙКАРЛАРИ, ТАРИЙҲ, ФИЛОСОФИЯ

Шарипов М.Л. Ёшлар маънавиятини юксалтиришда Хусайн Воиз Кошифий ахлоқ фалсафасининг аҳамияти	94
Abdusamidov S .M. SHarq xalqlari ma'naviy hayotining yuksalishida so'filylik ta'limotining o'rni	98

Абдигалилова Ш.А., Кадирова Х.А., Кадирова А.А. Халқ педагогикасида миллий дунёкарашни шакллантириш	102
---	-----

ФИЗИКА, МАТЕМАТИКА, ИНФОРМАТИКА

Эшқороев Қ.А., Норқулов А.Ғ., Наримбетова З.А. Математика фани тўғаракларини ташкил этиш ва ўтказиш бўйича услубий тавсиялар	106
Солаева М.Н., Эшқороев Қ.А., Сейтов А.Ж. Баъзи бир мисолларни ажойиб лимитлар ёрдамида ноанъанавий услублардан фойдаланиб ечиш усуллари	109
Халмухамедова М.А. Нақшбандия тариқати воситасида талабаларнинг касбий компетентлигини такомиллаштириш (технологик таълим мисолида)	113
Radjabov B.SH., Matmurodov A.K., Abdullayev SH. A. Aniq emas integralni hisoblash usullari mavzusini o'qitishda klaster metodidan foydalanish	118

БАСЛАҒЫН КЛАСС, МЕКТЕПКЕ ШЕКЕМГИ ТӘРБИЯ

Болиева Л.Ш. Мактабгача таълимда соғлом турмуш тарзини яратишда халқ ўйинлари ..	122
Шанасирова З.Ю. Мактабгача таълим мазмунини оширишда замонавий технологиялардан фойдаланишда кластер тизими	125
Каримжонов А., Жабборов О.М. Бошланғич синф ўқитувчиларининг компетентлик фаолиятини ривожлантиришнинг динамик тизими	128
Муталова Д.А. Мактабгача таълимда интерактив методлар – сифат ва кластер самарадорлик омили	131
Жабборов О.М., Ахмедова Н.Ш. Бошланғич таълим ислохотлари ва кластер методи	133

ФИЗИКАЛЫҚ ТӘРБИЯ ҲАМ СПОРТ

Амонов А. Ўзбекистонда спорт машғаласи маросими уч босқичли оммавий спорт-соғломлаштириш ишлари тизимининг ижтимоий мотивацион асоси сифатида	138
Расулов З.П. Тренерга хос касбий тайёргарликни такомиллаштиришнинг назарий асослари	143
Абдулахатов А.Р., Очилов Э.О. Олий таълим муассасалари талабаларига курашнинг тарбиявий аҳамиятини ўргатиш йўллари	148
Маматкулов Р.С., Хамраева М.Т. Практическая подготовка и особенности его организаций в педагогических университетах	151
Ачилов Т.С., Жўрабоев М. М. Профессиональная подготовленность специалиста по физической культуре и спорту	156

6. Анисцина Н.Н. Инновационный научно-образовательный кластер как способ организации инновационной деятельности в вузе // Креативная экономика. 2010. №6(6). с.17.

РЕЗЮМЕ

Ушбу мақолада таълим ва тарбия сифатини оширишда кластер ёндашувнинг афзалликлари, умумтаълим мактабларида олий таълим билан ҳамкорликда гуруҳ мураббийи фаолиятининг самарадорлигини таъминлашга хизмат қилувчи педагогик таълим инновацион кластери асосида янги “Инноватор мураббий” лойиҳасининг амалиётда синовдан ўтказилган самарадор усуллари ҳақидаги маълумотлар ва умумтаълим мактаб мураббийларига тақлиф ва тавсиялар келтирилиб ўтилган.

РЕЗЮМЕ

В данной статье исследуется деятельность классных руководителей по повышению качества образования и профессиональной подготовки. Проанализированы результаты реализации проекта по инновационному подходу к деятельности классного руководителя, его совершенствованию через педагогический образовательный кластер. Вносятся также предложени и рекомендации для классных руководителей.

SUMMARY

This article examines the activities of classroom teachers to improve the quality of education and training. The results of the project implementation on an innovative approach to the activities of the class teacher, its improvement through the pedagogical educational cluster are analyzed. There are also suggestions and recommendations for classroom teachers.

КРЕАТИВЛИК ҚОБИЛИЯТИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ МЕХАНИЗМЛАРИ

Тилакова М.А.

Тошкент вилояти Чирчиқ давлат педагогика институти ўқитувчиси., п.ф.д.(PhD)

Эшманова Н.Н.

Тошкент вилояти Чирчиқ давлат педагогика институти ўқитувчиси

Таянч сўзлар: креатив, тарихий, маданий, ёдгорлик, ижодий потенциал, қобилият, механизм, тасаввур, мативация, шахсий фаоллик.

Ключевый слова: креатив, развития, личности, совершенствования, развитие творческих, продуктивно-полезного социального становления.

Key words: original, creative, initiative, constructive, innovative, education, development, basic, quality, level, thinking.

Мамлакатимизда таълим муассасаларида кадрлар тайёрлаш соҳасида рақобат муҳитини шакллантириш, кадрлар тайёрлаш тизими мазмунини мамлакатнинг ижтимоий ва иқтисодий тараққиёт истиқболлари, жамият эҳтиёжлари, фан, маданият, техника ва технологиянинг замонавий ютуқларидан келиб чиққан ҳолда, такомиллаштиришга эътибор қаратилган. Креатив фикрлайдиган ўқувчи-ёшлар салоҳияти ва иқтидорини ривожлантириш, модификациялашган таълим мазмунига замонавий технология ва инновацияларни киритиш лозимлиги таъкидланган.

Замонавий ўқувчи шахсини маънавий, интеллектуал ва ижодий жиҳатдан ривожлантириш муаммоси долзарб аҳамиятга эга ижтимоий-педагогик ва устувор масала сифатида креативлик, креатив қобилиятлар, интеллект, интеллектуал фаолият, ижод, ижодкорлик, интеллектуал ижодкорлик, қобилиятлар, интеллектуал-ижодий қобилиятлар, ижодий тасаввур, интеллектуал-ижодий жараён, фаолият каби тушунчаларни ўрганади.

Ижодий тасаввур – инсоннинг ўз онгида образлар, тимсоллар, ғоя объектларини тўсатдан гавдалантира олиш ёки атайлаб вужудга келтириш лаёқати, маҳсулдор тафаккур юритишининг узвий компонентиدير. Қадимий меъморий ёдгорликни идрок қилишда ижодий тасаввурга ижодий фаолият натижасида образнинг тасаввур бўйича яратилиши сифатида қаралади (тафаккур, хотира ва идрок уйғунлигида). Бу тасаввурнинг бутунлай ўзгартирилиши, мавжуд объект асосида янги образлар яратилиши, “ҳақиқатда мавжуд борлиқнинг янги, ўрганилмаган, тасодифий уйғунлиқда ва алоқада акс эттириш”дир. Образнинг тасаввур бўйича яратилиши турли шаклларда намоён бўлади: бирикмайдиганни бирлаштириш, гиперболизация, диққатни қайсидир жиҳатга нисбатан кучайтириш, жадваллаштириш, турларга бўлиш, аҳамиятлисини ажратиб кўрсатиш.

Тасаввур: сушт – нореал; фаол – ижодий яратувчи, реал-амалга ошириладиган, орзу ва ҳаёл (фаолият учун мотив) бўлиши мумкин. Қадимий меъморчилик санъатини интеллектуал-ижодий идрок қилишда ижодий тасаввур: архитектура тимсолининг ижодий негизда тубдан қайта тасаввур этилиши, меъморий ёдгорлик образининг ижодий яратилиши, қадимий меъморчилик санъатининг эстетик “ҳис этилиши”дир. Бу, гўзаллик туйғуси, ижодий тафаккур юритиш қобилияти, предмет тўғрисидаги маълум билимларнинг мавжудлиги билан боғлиқ конструктив-ижодий фаолият саналади. Ижодий ҳамда қайта тикланадиган тасаввурни ўзаро фарқлаш лозим: тикланадиган тасаввур–бу предмет образи (тимсоли)ни унинг расми ёки чизмаси бўйича тиклаш жараёнидир; ижодий тасаввур эса янги образларни мустақил, ҳаттоки, маълум композициядаги тимсоллар тизими асосида яратишдан иборат. Шунга қўра, Л.С.Выготский тасаввурнинг тажриба ва воқелик билан бевосита боғлиқ бўлган қуйидаги тўрт шаклини ажратиб кўрсатган:

1. Ижодий фаолият инсоннинг аввалги тажрибасининг бойлиги ва ранг-баранглигига тўғридан-тўғри боғлиқ. Инсон тажрибаси қанча бой бўлса, тасаввур материали шу қадар кўп ва ранг-баранг бўлади.

2. Тасаввур тажрибани кенгайтириш воситаси. У ўзгалар тажрибаси ёки ижтимоий тажриба туфайли вужудга келиб, воқелик билан алоқанинг энг олий шаклидир.

3. Икки ёқлама намоён бўладиган эмоционал алоқа:

а) тасаввур эмоционал омилга – туйғуларнинг ички мантиқига таянади. Бу тасаввурнинг субъектив ички инъикосидир;

б) тасаввур туйғуларга таъсир кўрсатиб, бу орқали “тасаввурнинг эмоционал ҳаққонийлиги қонуни” намоён бўлади.

4. Тасаввур воқеликка кўчиб, бошқа нарсаларга таъсир қила бошлаганида ҳақиқатга айланади.

Бадий йўналганликнинг мазмундор шаклини яратувчи, шахсда эмоционал сезгирлик, иродавийлик, шоирона романтикага мойиллик, ижодий тафаккур, идрок қилиш фаоллиги, қадриятли йўналганлик каби фазилатларни шакллантирадиган бадий-ижодий тасаввур унда креативликни ривожлантиришнинг муҳим омили саналади. Ижодий тасаввур тимсолли тасаввур, тимсолни қайтадан реконструкциялаш, тубдан ўзгартириш, тўлдириш, тимсолни комбинациялаш, янги вазиятларга кириштириш, ретроспектив ўринга қўйиш, умумлаштирилган ҳолда ҳис этиш, қисмларини бир бутун ҳолатда нарсга бирлаштириш, янги тимсолни яратиш, янги ғояни вужудга келтириш, янги ғояни амалга ошириш режасини тузиш воситасида ривожланади. Юқоридагиларга асосланиб таъкидлаш жоизки, шахсда креатив қобилиятни ривожлантиришнинг асоси ҳисобланган интеллектуал-ижодий жараён идрок қилиш асосидаги фаол ижодий тафаккур ҳисобланади. Шахснинг эмоционал-иродавий хусусият-

лари унинг интеллектуал-ижодий қобилиятларига боғлиқ.

Хотира (у фаолият талабларига мувофиқ равишда ўзига хос, специфик кўринишда бўлади), эмоционаллик, яъни ҳис-туйғуга берилувчанлик (бу хусусият шахснинг фаоллигини оширади) қобилларни эса ёрдамчи хусусиятлар деб ҳисоблаш мумкин. Биз ушбу тадқиқот ишимизда “Ўзбекистон тарихий-маданий ёдгорликларини креатив ўрганиш” мавзусидаги синфдан ташқари машғулот жараёнида ўқувчиларнинг мужас-самланган ахборотларни англашга қаратилган интеллектуал-ижодий фаолиятига таяниб, уларда креатив-ижодий қобилиятларни ривожлантиришга ҳаракат қилдик. Тадқиқот жараёнида ўқувчиларнинг эмоционал-иродавий хусусиятлари, уларнинг қизиқиши, истаги, эҳтиёжи мотивациявий омил сифатида фаоллаштирилди. Ушбу жараён самарадорлигига ўқувчи креатив қобилиятини ривожлантириш механизмларини ҳар тарафлама такомиллаштириш орқали эришилди.

Механизм – табиат қонунларига кўра амал қиладиган ҳодиса ёки ҳаракатлар тизими, шунингдек, унинг амалга ошишига кўмаклашувчи қурилма ёхуд асбоблардир. Ўқувчиларда креативлик қобилиятини ривожлантириш жараёнини амалга оширишга қаратилган психологик-педагогик механизмларни фаоллаштиришни талаб этади.

Бундай психологик-педагогик механизмлар қуйидагилардан иборат:

мотивацион механизм – мотивсиз, хоҳиш-истаксиз қобилиятлар юзга чиқмайди;

операцион механизм – операция (усуллар) ёрдамида қобилиятлар намоён бўлади;

функционал (жараёнли) механизм – руҳий жараёнлар сифати орқали қобилиятларнинг операцион механизмлари амалга ошади;

Қобилиятларни ривожлантириш механизмлари унинг даражаларини ҳам назарда тутишни талаб этади.

Қобилият даражалари икки хил бўлиб, булар:

репродуктив даража – билимларни ўзлаштиришда юқори лаёқатга эга бўлиш, тегишли кўникма ва малакаларни эгаллаш;

креатив даража – билим, кўникма ва малакаларнинг бетақрор, янги даражасини таъминлашдир.

Қобилиятнинг вужудга келишини белгилаб берувчи механизмлар қуйидаги босқичларда такомиллашиб боради:

1) инсон хос туғма лаёқат белгилари (алоҳида табиий индивидуал нерв тизими, мия ва анализаторларнинг анатомик-физиологик хусусиятлари) билан дунёга келади, мазкур лаёқат белгилари тўғридан-тўғри қобилият саналмаса-да, уларнинг қулай шарт-шароитлар орқали тарбиялаб, ривожлантириб борилиши истикболда иқтидорли ижодкор шахснинг шаклланишида муҳим пойдевор вазифасини ўтайди;

2) мойиллик – боланинг муайян фаолият турига интилиши ва қизиқишларида намоён бўлади, иқтидорли болаларда ўзлари мойил бўлган бирор фаолият турига нисбатан ўта кучли интилиш кузатилади. Улар ўзлари қизиққан фаолият тури билан соатлаб, чалғимай, чарчамай шуғуллана оладилар. Болалар учун бундай фаолият

ҳам меҳнат, ҳам ўйин вазифасини ўтайди. Уларнинг қизиқишлари, интилишлари, ҳис-туйғулари ўзлари учун сеvimли бўлган машғулот жабҳасига қаратилади;

3) қулай ижтимоий таъсир. Ҳар бир бола ривож-

ланиш жараёнларида бирор таъсирга кучли берилиш ҳолатини бошдан кечиради, бирор фаолият турини ўзлаштиришга кучли мойилликни ҳис қилади (ўзлаштириш учун сеззитив (кулай) даврлар узоқ ёки қисқа муддатли бўлиши мумкин). Ушбу жараёнда фаолиятни ўзлаштириш шарт-шароитларини ҳам назарда тутишга тўғри келади. Масалан, бола муайян муддатда мусиқага, расмга ёки бошқа фаолият турига кучли мойилликни намоён этиши мумкин, айни дамда кўрсатилган таъсир унда ушбу фаолият турига нисбатан қобилиятни кучайтиришга хизмат қилиши мумкин. Таълимнинг мутаносиб анъанавий, инновацион, ноанъанавий, муаллифлик методларини уйғунликда қўллаш орқали VIII-IX синф ўқувчиларида креатив қобилиятни ривожлантириш механизмларини такомиллаштиришга эришилади;

4) шахсий фаоллик. Боланинг ҳиссий-эмоционал ҳолатида-хоҳиш-истаклари, меҳнатга мойиллиги, ютуқлардан завқланиши, иродавий хусусиятлари ва мақсад сари интилиши қабиларда намоён бўлади.

Бу жараёнида мотивация, релаксация, ўқувчиларда ижодий изланиш мавжудлигини рағбатлантириш қабил усуллари қўллаб, уларнинг шахсий фаоллигини оширишга, меъморий ёдгорликларнинг бадий ва эстетик хусусиятларини англашга қаратилган синфдан ташқари машғулотидаги интеллектуал-ижодий фаолиятни жараён сифатида баҳолаб, ўқувчи шахсида ўқув ва ижтимоий эҳтиёжларни қондириш ҳамда унинг фаол, англаш-мотивацион, аниқ бир мақсадга йўналтирилган, эҳтиёжларига асосланган, методик, натижалли-баъзоратланган, интеллектуал-ижодий мулоқотларини таълимнинг амалий ва назарий шакллари, инновацион дидактик методларни қўллаб такомиллаштиришга ҳаракат қилиш лозим. VIII-IX синф ўқувчиларида креатив қобилиятни ривожлантириш уларнинг психологик ёши бўйича тавсифи, жумладан, суҳбат, анкета, тест, саволнома ва бошқа тегишли диагностик воситалар орқали ўқувчидаги мавжуд креативлик қобилиятини тегишлича ташхислаш, унда мавжуд бўлган ва ривожлана бошлаган креатив қобилиятни, жумладан, фикрлаш ва ижод қилиш билан боғлиқ тафаккур даражасини аниқланиши зарур.

Адабиётлар:

1. Национальная программа по подготовке кадров / Гармонично развитое поколение – основа прогресса Узбекистана. – Т.: Шарк, 1997. – 32-61 б.
2. Мирзиёев Ш.М. Буюк келажакимизни мард ва олижаноб халкимиз билан бирга кураемиз. – Тошкент, Ўзбекистон, 2017. – 488 б.
3. Мирзиёев Ш. Бугун маърифатга эътибор қаратиш ҳар қачонгидан ҳам муҳимдир. Электрон ресурс: <https://www.gazeta.uz/uz/2016/10/19/ustuvor/>. Мурожаат номаси: 05.09.2019.
4. Философский словарь / Под ред. И.Т.Фролова. – М.: Политлит, 600 б.
5. Психологический словарь. / Под ред. В.В.Давыдова, А.В.Запорожца, Б.Ф.Ломова и др. – М.: Педагогика, 448 б.
6. Выготский Л.С. Педагогическая психология. – М., «Воспитание воображения». – 186-190 б; «Воспитание мышления». – 207-214 б.

РЕЗЮМЕ

Замонавий ўқувчи шахсини маънавий, интеллектуал ва ижодий жиҳатдан ривожлантириш, долзарб аҳамиятга эга ижтимоий-педагогик ва устувор масала, креативлик, креатив қобилиятлар, интеллект, интеллектуал фаолият, ижод, ижодкорлик, интеллектуал ижодкорлик, қобилиятлар, интеллектуал-ижодий қобилиятлар, ижодий тасаввур, интеллектуал-ижодий жараён, механизм – табиат қонунларига кўра амал қиладиган ҳодиса ёки ҳаракатлар тизими, амалга ошишига кўмаклашувчи қурилма ёхуд асбоблар.

РЕЗЮМЕ

Сегодня креативность – важный критерий личности, фактор ее целостного развития. Поэтому в государственной образовательной политике креативности – активному творчеству

на интеллектуальном уровне, естественно, на познавательной основе, в настоящее время придается особенное внимание.

В образовательной политике Узбекистана среди развития основных качеств и способностей обучающихся выделены творческие – творческий потенциал личности. С особым вниманием к интеллектуально-творческому мышлению. Что вполне правомерно, поскольку сегодня требуется новое мышление – смелое, оригинальное, творческое, инициативное, конструктивное, инновационно-новаторское.

SUMMARY

Today creativity is the important criterion of the person, the factor of his complete development. Therefore in the state educational policy of creativity - at intellectual level, naturally, on an informative basis, the especial attention now is given to active creativity.

In the educational policy of Uzbekistan among development of the basic qualities and abilities trained are allocated creative - potential of the person with special attention to intellectual-creative thinking. That is quite lawful, as the new thinking - courageous, original, creative, initiative, constructive, is innovative-innovative today is required.

“МАКТАБ-ЛАБОРАТОРИЯ” ИННОВАЦИОН ТАЖРИБА-СИНОВ МАЙДОНЧАЛАРИДА “ИҚТИДОР” ЛОЙИХАСИНИ ШАКЛЛАНТИРИШ МЕХАНИЗМЛАРИ

Тоштемурова С.А.

Тошкент вилояти Чирчиқ давлат педагогика институти ўқитувчиси

Таянч сўзлар: таълим сифати, педагогик таълим инновацион кластери, “Мактаб-лаборатория”, иқтидор, иқтидорли бола, қобилият эгалари, лойиҳа, тажриба, таҳлил.

Ключевые слова: качество образования, инновационный кластер педагогического образования, «Школа-лаборатория», талант, одаренный ребенок обладатели квалификации, проект, опыт, анализ.

Key words: quality of education, innovative cluster of pedagogical education, «School-laboratory», talent, gifted child, qualification holders, project, experience, analysis.

Кадрлар тайёрлаш миллий дастурининг айнан биз юқорида кўриб чиқаётган мавзуга бағишланган 4.5-бандига мувофиқ мамлакатимизда “.....биринчи навбатда иқтидорли, юксак истеъдод соҳибларига, билимнинг тегишли соҳалари ва фаннинг аниқ йўналишлари бўйича ўз табиий қобилиятларини намойиш этиш ва ривожлантириш учун кенг имкониятлар яратилади.

Бугунги кунда иқтидорли ўқувчиларни аниқлаш ва зарур йўналишлар бўйича тавсиялар бериш “Ўқувчиларни касб-хунарга йўналтириш ва психологик - педагогик Республика ташхис маркази”га юклатилган. Улар умумий ўрта таълим мактабларининг 9-синф ўқувчиларини махсус тайёрланган тестлар ёрдамида педагогик-психологик ташхис қиладилар, бошқача қилиб айтганда, ўқувчиларнинг қобилиятларига қараб келгусида қандай йўналишда ўқишни давом эттириши мақсадга мувофиқ эканлигини аниқлаб берадилар. Бу марказнинг асосий мақсади ўқувчиларнинг шароитларини яхшилашдан иборат. Қўйилган вазифаларга эришиш иқтидорнинг ҳар хил аспектларини ўрганиш учун зарурий психологик-педагогик таъминотни яратиш ва ижтимоий-педагогик экспериментларни ўтказишни тақозо этади. Лекин ўқувчилар